

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни
Проект "Новоросія" і новітня російсько-українська війна

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету історії та
міжнародних відносин
Ольга МАКЛЮК

«30» серпня 2024

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРОЄКТ "НОВОРОСІЯ" І НОВІТНЯ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКА
ВІЙНА

Підготовки бакалавра
денної форм здобуття освіти

освітньо-професійна програма Історія, Історія та політика, Діджитал-історія
спеціальності 032 Історія та археологія
галузі знань 03 Гуманітарні науки

ВИКЛАДАЧ: Турченко Галина Федорівна, доктор історичних наук, професор, завідувач
кафедри давньої і нової історії України та методики навчання історії.

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри давньої і нової історії
України та методики навчання історії

Протокол № 1 від "29" серпня 2024 р.
Завідувач кафедри давньої і нової історії
України та методики навчання історії

Галина ТУРЧЕНКО

Погоджено
Гарант освітньо-професійної
Програми

Сергій БІЛІВНЕНКО

2024 рік

Зв'язок з викладачем (викладачами):

E-mail: galina_turchenko@ukr.net

Сезн ЗНУ повідомлення: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=15415>

Телефон: (061) 228 76 32

Інші засоби зв'язку: MOODLE

Кафедра: давньої і нової історії України та методики навчання історії, 5 корп., ауд. 319

Опис навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Проект «Новоросія» і новітня російсько-українська війна» є озброїти студентів засобами очищення історії України від ідеологічних міфів, зокрема імперського міфу про «Новоросію»; охарактеризувати обставини появи в 1764 р. російського імперського проекту «Новоросія» і спроби його реалізації царським режимом, Тимчасовим урядом 1917 р., радянською владою і сучасною Росією; визначити спільні риси у політиці радянського і сучасного російського режимів щодо Півдня і Сходу України.

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
Статус дисципліни	вільного вибору студента в межах спеціальності	
Семестр	6 -й	6-й
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість годин	150	
Лекційні заняття	34 год.	8 год.
Семінарські / Практичні / Лабораторні заняття	16 год.	6 год.
Самостійна робота	100 год.	136 год.
Консультації	Онлайн по понеділках о 17.30 в ZOOM	
Вид підсумкового семестрового контролю:	залік	
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=4480	

2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Компетентності/ результати навчання	Методи навчання	Форми і методи оцінювання

<p>ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу</p>	<p>Методи навчання: словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна лекція); наочні (презентація, демонстрування); метод проблемного викладу матеріалу; мозковий штурм; навчальної дискусії; робота в групах.</p>	<p>Поточні контрольні заходи: теоретичні завдання - тести в СЕЗН Moodle; практичні завдання – розв'язання аналітичних завдань та виконання практичних завдань на практичних заняттях. Підсумкові контрольні заходи: екзамен (теоретичне завдання – виконання тестів в системі СЕЗН Moodle й практичне завдання – аналітичні питання (формат виконання: в залежності від форми навчання на момент екзамену) - аудиторно / очно (усно) або дистанційно: ZOOM (усно).</p>
<p>ЗК 10 Здатність працювати в команді</p>	<p>Методи навчання: словесні (лекція-діалог, проблемна лекція); наочні (презентація, демонстрування); метод проблемного викладу матеріалу; мозковий штурм; навчальної дискусії; робота в групах.</p>	<p>Поточні контрольні заходи: практичні завдання – розв'язання аналітичних завдань та виконання практичних завдань та їх обговорення на практичних заняттях.</p>
<p>СК1. Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності</p>	<p>Методи навчання: словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна лекція); наочні (презентація, демонстрування); метод проблемного викладу матеріалу; мозковий штурм; навчальної дискусії; робота в групах.</p>	<p>Поточні контрольні заходи: теоретичні завдання - тести в СЕЗН Moodle; практичні завдання – розв'язання аналітичних завдань та виконання практичних завдань на практичних заняттях. Підсумкові контрольні заходи: екзамен (теоретичне завдання – виконання тестів в системі СЕЗН Moodle й практичне завдання – аналітичні питання (формат виконання: в залежності від форми навчання на момент екзамену) - аудиторно / очно (усно) або дистанційно: ZOOM (усно).</p>
<p>СК 3 Усвідомлення соціальних функцій історика, розуміння можливості використання історії для досягнення політичних цілей, в</p>	<p>Методи навчання: словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна лекція); наочні (презентація, демонстрування); метод проблемного викладу</p>	<p>Поточні контрольні заходи: теоретичні завдання - тести в СЕЗН Moodle; практичні завдання – розв'язання аналітичних завдань та виконання практичних завдань на практичних заняттях.</p>

<p>тому числі наслідків зловживання історією.</p>	<p>матеріалу; мозковий штурм; навчальної дискусії; робота в групах.</p>	<p>Підсумкові контрольні заходи: екзамен (теоретичне завдання – виконання тестів в системі СЕЗН Moodle й практичне завдання – аналітичні питання (формат виконання: в залежності від форми навчання на момент екзамену) - аудиторно / очно (усно) або дистанційно: ZOOM (усно).</p>
<p>СК 4 Здатність використовувати у професійній діяльності наукові праці та інформаційно-довідкові видання (бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи тощо), сучасні інформаційно-пошукові системи.</p>	<p>Методи навчання: словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна лекція); наочні (презентація, демонстрування); метод проблемного викладу матеріалу; мозковий штурм; навчальної дискусії; робота в групах</p>	<p>Поточні контрольні заходи: теоретичні завдання - тести в СЕЗН Moodle; практичні завдання – розв'язання аналітичних завдань та виконання практичних завдань на практичних заняттях. Підсумкові контрольні заходи: екзамен (теоретичне завдання – виконання тестів в системі СЕЗН Moodle й практичне завдання – аналітичні питання (формат виконання: в залежності від форми навчання на момент екзамену) - аудиторно / очно (усно) або дистанційно: ZOOM (усно).</p>
<p>СК9. Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.</p>	<p>Методи навчання: словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна лекція); наочні (презентація, демонстрування); метод проблемного викладу матеріалу; мозковий штурм; навчальної дискусії; робота в групах.</p>	<p>Поточні контрольні заходи: теоретичні завдання - тести в СЕЗН Moodle; практичні завдання – розв'язання аналітичних завдань та виконання практичних завдань на практичних заняттях. Підсумкові контрольні заходи: екзамен (теоретичне завдання – виконання тестів в системі СЕЗН Moodle й практичне завдання – аналітичні питання (формат виконання: в залежності від форми навчання на момент екзамену) - аудиторно / очно (усно) або дистанційно: ZOOM (усно)</p>
<p>СК13. Усвідомлення історико-культурної спадщини Запорізького регіону як складової сучасного культурного ландшафту України</p>	<p>Методи навчання: словесні (лекція монолог, лекція-діалог, проблемна лекція); наочні (презентація, демонстрування); метод проблемного</p>	<p>Поточні контрольні заходи: теоретичні завдання - тести в СЕЗН Moodle; практичні завдання – розв'язання аналітичних завдань та виконання практичних завдань на практичних заняттях. Підсумкові контрольні заходи:</p>

	<p>викладу матеріалу; мозковий штурм; навчальної дискусії; робота в групах.</p>	<p>екзамен (теоретичне завдання – виконання тестів в системі СЕЗН Moodle й практичне завдання – аналітичні питання (формат виконання: в залежності від форми навчання на момент екзамену) - аудиторно / очно (усно) або дистанційно: ZOOM (усно)</p>
<p>ПРН 1 Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період або проблему</p>	<p>Методи навчання: словесні (лекція монолог, лекція-діалог, проблемна лекція); наочні (презентація, демонстрування); метод проблемного викладу матеріалу; мозковий штурм; навчальної дискусії; робота в групах</p>	<p>Поточні контрольні заходи: теоретичні завдання - тести в СЕЗН Moodle; практичні завдання – розв'язання аналітичних завдань та виконання практичних завдань на практичних заняттях. Підсумкові контрольні заходи: екзамен (теоретичне завдання – виконання тестів в системі СЕЗН Moodle й практичне завдання – аналітичні питання (формат виконання: в залежності від форми навчання на момент екзамену) - аудиторно / очно (усно) або дистанційно: ZOOM (усно)</p>
<p>ПРН 2 Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій та використовувати ці знання у професійній діяльності</p>	<p>Методи навчання: словесні (лекція монолог, лекція-діалог, проблемна лекція); наочні (презентація, демонстрування); метод проблемного викладу матеріалу; мозковий штурм; навчальної дискусії; робота в групах.</p>	<p>Поточні контрольні заходи: теоретичні завдання - тести в СЕЗН Moodle; практичні завдання – розв'язання аналітичних завдань та виконання практичних завдань на практичних заняттях. Підсумкові контрольні заходи: екзамен (теоретичне завдання – виконання тестів в системі СЕЗН Moodle й практичне завдання – аналітичні питання (формат виконання: в залежності від форми навчання на момент екзамену) - аудиторно / очно (усно) або дистанційно: ZOOM (усно)</p>
<p>ПРН 4 Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі</p>	<p>Методи навчання: словесні (лекція монолог, лекція-діалог, проблемна лекція); наочні (презентація, демонстрування); метод проблемного викладу матеріалу; мозковий</p>	<p>Поточні контрольні заходи: теоретичні завдання - тести в СЕЗН Moodle; практичні завдання – розв'язання аналітичних завдань та виконання практичних завдань на практичних заняттях. Підсумкові контрольні заходи: екзамен (теоретичне завдання</p>

	штурм; навчальної дискусії; робота в групах.	– виконання тестів в системі СЕЗН Moodle й практичне завдання – аналітичні питання (формат виконання: в залежності від форми навчання на момент екзамену) - аудиторно / очно (усно) або дистанційно: ZOOM (усно)
ПРН 5 Вміти працювати з письмовими, речовими, етнографічними, усними, архівними та іншими історичними джерелами	Методи навчання: словесні (лекція монолог, лекція-діалог, проблемна лекція); наочні (презентація, демонстрування); метод проблемного викладу матеріалу; мозковий штурм; навчальної дискусії; робота в групах.	Поточні контрольні заходи: теоретичні завдання - тести в СЕЗН Moodle; практичні завдання – розв'язання аналітичних завдань та виконання практичних завдань на практичних заняттях. Підсумкові контрольні заходи: екзамен (теоретичне завдання – виконання тестів в системі СЕЗН Moodle й практичне завдання – аналітичні питання (формат виконання: в залежності від форми навчання на момент екзамену) - аудиторно / очно (усно) абодистанційно: ZOOM (усно)
ПРН 6 Виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії	Методи навчання: словесні (лекція монолог, лекція-діалог, проблемна лекція); наочні (презентація, демонстрування); метод проблемного викладу матеріалу; мозковий штурм; навчальної дискусії; робота в групах.	Поточні контрольні заходи: теоретичні завдання - тести в СЕЗН Moodle; практичні завдання – розв'язання аналітичних завдань та виконання практичних завдань на практичних заняттях. Підсумкові контрольні заходи: екзамен (теоретичне завдання – виконання тестів в системі СЕЗН Moodle й практичне завдання – аналітичні питання (формат виконання: в залежності від форми навчання на момент екзамену) - аудиторно / очно (усно) або дистанційно: ZOOM (усно)
ПРН 8 Брати участь у плануванні та виконанні наукових досліджень у сфері історії, презентувати результати досліджень, аргументувати висновки	Методи навчання: словесні (лекція монолог, лекція-діалог, проблемна лекція); наочні (презентація, демонстрування); метод проблемного викладу матеріалу; мозковий штурм; навчальної	Поточні контрольні заходи: теоретичні завдання – тести в СЕЗН Moodle; практичні завдання – розв'язання аналітичних завдань та виконання практичних завдань на практичних заняттях. Підсумкові контрольні заходи: екзамен (теоретичне завдання – виконання тестів в системі

	дискусії; робота в групах.	СЕЗН Moodle й практичне завдання – аналітичні питання (формат виконання: в залежності від форми навчання на момент екзамену) - аудиторно / очно (усно) або дистанційно: ZOOM (усно)
ПРН 11 Здійснювати аналіз ситуацій з урахуванням історичного контексту та/або історичних передумов	Методи навчання: словесні (лекція монолог, лекція-діалог, проблемна лекція); наочні (презентація, демонстрування); метод проблемного викладу матеріалу; мозковий штурм; навчальної дискусії; робота в групах.	Поточні контрольні заходи: теоретичні завдання – тести в СЕЗН Moodle; практичні завдання – розв'язання аналітичних завдань та виконання практичних завдань на практичних заняттях. Підсумкові контрольні заходи: екзамен (теоретичне завдання – виконання тестів в системі СЕЗН Moodle й практичне завдання – аналітичні питання (формат виконання: в залежності від форми навчання на момент екзамену) - аудиторно / очно (усно) або дистанційно: ZOOM (усно)
ПРН 13 Розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних та культурних цінностей	Методи навчання: словесні (лекція монолог, лекція-діалог, проблемна лекція); наочні (презентація, демонстрування); метод проблемного викладу матеріалу; мозковий штурм; навчальної дискусії; робота в групах.	Поточні контрольні заходи: теоретичні завдання – тести в СЕЗН Moodle; практичні завдання – розв'язання аналітичних завдань та виконання практичних завдань на практичних заняттях. Підсумкові контрольні заходи: екзамен (теоретичне завдання – виконання тестів в системі СЕЗН Moodle й практичне завдання – аналітичні питання (формат виконання: в залежності від форми навчання на момент екзамену) - аудиторно / очно (усно) або дистанційно: ZOOM (усно)

ЗМІСТ КУРСУ

Змістовний модуль 1. *Імперський проект "Новоросія": спроба реалізації царською владою та Тимчасовим урядом. Питання про статус Півдня України в умовах Української революції.*
Теоретичні засади курсу. Теоретико-методологічні аспекти курсу. Розробка національного питання в працях О.Бочковського, С.Дністрянського, Д.Донцова, С.Рудницького. Сучасні наукові підходи у сфері регіоналістики. Історична регіоналістика і краєзнавство в контексті національної історії. Досягнення вітчизняної історіографії у галузі регіоналістики. Вітчизняна історіографія Південної України XIX – початку XX ст. Південь України як історичний регіон.
Проект "Новоросія": політика царського уряду щодо південноукраїнського регіону (XVIII – початок XX ст.). Імперська політика щодо Півдня України – Новоросії. Специфіка

аграрного устрою та економічного розвитку регіону. Особливості етнічного складу регіону. Національний склад населення міст Півдня України. Українська більшість і модернізація регіону. Формування національної свідомості. Формування української еліти на Півдні України. Національно-визвольний рух у південноукраїнському регіоні. Перша світова війна і модернізаційні процеси на Півдні України. Роль Півдня України в економічній інтеграції українських земель. Активізація суспільно-політичного руху в регіоні в умовах Першої світової війни. **Питання про статус Півдня України в умовах Центральної Ради.** Поширення Української революції на Південь. Політика Тимчасового уряду щодо Півдня і національна консолідація українського населення регіону. Південноукраїнське населення і питання національно-територіальної єдності України. Більшовики і питання про єдність України. Боротьба між УНР і Радянською Росією за контроль над Півднем України. Більшовицька спроба дезінтеграції України. Радянські республіки на території Південної України. Південь України в останній період Центральної Ради (лютий–квітень 1918 р.). **Інтеграційна політика гетьманського режиму та Директорії на Півдні України.** Інтеграційна політика гетьманського режиму на Півдні України. Українізація державного апарату в регіоні. Роль окупаційної адміністрації. Здобутки в царині культури. Опозиція гетьманському режиму та її плани щодо майбутнього регіону. Німецькомовна національна меншина Півдня і кримськотатарський національний рух у 1918 р. Проект "Крим-Таврія". Проблема кордонів з РСФРР та Румунією. Політика Директорії у південноукраїнському регіоні. Ставлення національних та соціальних груп населення Південної України до режиму Директорії УНР. Еволюція взаємин УНР і Антанти. Особливості перебігу Української революції в період Директорії УНР на Півдні України.

Змістовний модуль 2. Питання про статус Південної України в політичній боротьбі 1919–1922 рр. Україна чи "Новоросія?". Питання про статус Південної України в політичній боротьбі 1919–1922 рр. Південь України у складі УСРР в 1919 р. Еволюція політики білогвардійських режимів щодо Півдня. Південноукраїнський регіон у політиці генерала А. Денікіна. Південь України в політиці П. Врангеля: робота над помилками. Внутрішня політика генерала А. Денікіна та П. Врангеля у південноукраїнському регіоні: порівняльний аналіз. Махновське середовище й українська ідея. Визнання більшовиками статусу Півдня як української території (1920–1922 рр.). **Південноукраїнський регіон у контексті соборницького курсу українських урядів (1917–1919 рр.).** Соборницький курс Центральної Ради, Гетьманату П. Скоропадського та Директорії УНР. Проблема кордонів Української держави з РСФРР і Румунією. Проблема Криму в політиці українських урядів (1917–1919 рр.). Блокада Криму як складова дій уряду П. Скоропадського, спрямованих на входження Криму до складу Української держави. Політика країн Антанти щодо державності України. Переговори з французькою стороною в Одесі: еволюція в напрямку визнання французами УНР. **Імперський проект "Новоросія": спроба реалізації радянським режимом та сучасною російською владою (1922–2016 рр.). Російсько-радянське визнання України.** Україна в складі СРСР: доктрина і практика. Курс на створення радянської людини. Включення Криму до України: передумови та історичні наслідки. Етнічний склад населення південноукраїнських областей в радянську добу: динаміка змін. Українізація південноукраїнських міст в 1920-х роках. Курс на створення "радянської" людини. У "братніх обіймах імперії": денаціоналізація та русифікація українців в СРСР. **Південь України – від проголошення незалежності до новітньої російсько-української війни.** Незавершена революція 1991 р. і загрози незалежності. Хто і як готував новітню російсько-українську війну. "П'ята колона" і українське суспільство. Сепаратистські настрої "червоних директорів" в Україні у 1990-х рр. Протиставлення Сходу і Заходу у виборчій кампанії В. Януковича. Посилення сепаратистських тенденцій у 2004 р. (з'їзд у Северодонецьку, плани побудувати в Одеській області "вільну самоврядну територію" та ін.) Спільні риси у політиці радянського і сучасного російського режимів щодо Півдня і Сходу України. Спроба реалізації сучасною Росією імперського проекту "Новоросія" та ідей

"Русского мира". Витоки новітньої російсько-української війни. "Гібридна" війна проти України та її особливості.

4. Структура навчальної дисципліни

Вид заняття /роботи	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Лекція 1	Тема 1. Особливості Півдня як історичного регіону	2		<i>Тиждень 1</i>
Лекція 2	Тема 2. Проект "Новоросія": політика царського уряду щодо південноукраїнського регіону (XVIII – початок XX ст.).	2	2	<i>Тиждень 1</i>
Практичне заняття 1	Тема 1. Південь як український регіон. 1. Краєзнавство та історична регіоналістика в контексті національної історії (південноукраїнський аспект). 2. Історіографія питання. 3. Особливості Півдня України як історичного регіону.	2	2	<i>Тиждень 1</i>
Лекція 3	Тема 3. Питання про статус Півдня України в умовах Центральної Ради.	2		<i>Тиждень 2</i>
Лекція 4.	Тема 4. Створення радянських сепаратистських республік як загроза української державності у 1917-1918 рр.	2		<i>Тиждень 2</i>
Семінарське заняття 2	Тема 2. Поява та зміст проекту "Новоросія": (XVIII – початок XX ст.). 1. Історичний контекст появи проекту "Новоросія". Становлення південного регіону як частини української етнічної території (кінець XVIII – XIX ст.) 2. "Новоросія" без "новоросів": етнічний склад населення Півдня України у XIX – на початку XX ст. 3. Особливості модернізації південноукраїнського регіону. Українці й модернізація регіону. 4. Роль Півдня України в економічній інтеграції українських земель.	2		<i>Тиждень 2</i>
Лекція 5.	Тема 5. Інтеграційна політика гетьманського режиму та Директорії на Півдні України	2		<i>Тиждень 3</i>

Лекція 6.	Тема 6. Питання про статус Південної України в політичній боротьбі 1919–1922 рр.	2	2	<i>Тиждень 3</i>
Семінарське заняття 3.	Тема 3. Курс більшовиків на дезінтеграцію України: створення сепаратистських радянських республік 1. Донецько-криворізький сепаратизм 1917–1918 рр. 2. Сепаратистські радянські республіки: Донецько-Криворізька республіка, Одеська радянська республіка, Радянська республіка Тавриди: особливості створення та причини падіння. 3. Сепаратистські радянські республіки 1917-1918 рр. та самопроголошені ЛНР та ДНР : історичні аналогії. 4. Політична "географія" більшовиків в 1917-1918 рр. та Путіна в 2014-2023 рр.: порівняльний аналіз 5. Курс на впровадження нового адміністративно-територіального поділу України за часів Центральної Ради: мета та історичне значення.	2		<i>Тиждень 3</i>
Лекція 7.	Тема 7. Російсько-радянське визнання України	2		<i>Тиждень 4</i>
Лекція 8.	Тема 8. Прояви сепаратизму на Півдні України у 1991–2013 рр.	2		<i>Тиждень 4</i>
Семінарське заняття 4.	Тема 4. Плани білогвардійського руху щодо відновлення "Новоросії" у південноукраїнському регіоні 1. Політика Денікіна у південноукраїнському регіоні. 2. Політика Врангеля щодо Півдня України. 3. Спроба створення українсько-білогвардійського військового союзу у боротьбі з більшовиками.	2		<i>Тиждень 4</i>
Лекція 9.	Тема 9. Місце проекту «Новоросія» в концепції «Русского миру»	2	2	<i>Тиждень 5</i>
Лекція 10.	Тема 10. Сепаратистські радянські республіки на Півдні України початку ХХ ст. та ОРДЛО 2014 р.: історичні аналогії.	2		<i>Тиждень 5</i>
Семінарське заняття 5	Тема 5. Питання про статус Південної України в СРСР 1. Південь України у складі УСРР в 1919 р.: інтеграція по-більшовицьки.	2		<i>Тиждень 5</i>

	2. Визнання більшовиками статусу Півдня як української території (1920–1922 рр.). 3. Статус Радянської України в СРСР.			
Лекція 11.	Тема 11. Витоки новітньої російсько-української війни.	2		Тиждень 6
Лекція 12.	Тема 12. Концепція «Русского мира» – сучасна неоімперська стратегія РФ	2		Тиждень 6
Семінарське заняття 6.	Тема 6. Прояви сепаратизму на Півдні України у 1991–2013 рр. 1. Незавершена революція 1991 р. і загрози незалежності. 2. Сепаратистські рухи на Півдні України у 1990-х рр. 3. Передумови сучасної російсько-української війни 4. "П'ята колона" і українське суспільство	2	2	Тиждень 6
Лекція 13.	Тема 13. Інформаційна війна РФ проти України на початку ХХ ст.	2		Тиждень 7
Лекція 14.	Тема 14. Гібридна війна РФ проти України: її складові (2004-2021 рр.)	2		Тиждень 7
Семінарське заняття 7.	Тема 7. «Новоросія» та інші фальсифікації в статті Путіна «Про історичну єдність руських і українців» 1. Порівняйте сучасні російські імперські міфи з імперськими міфами російської історіографії царської доби. 2. Назвіть історичні міфи і фальсифікації щодо української історії, породженої російською пропагандою. 3. Спростуйте історичні міфи і фальсифікації, викладені у статті Путіна «Об историческом единстве русских и украинцев». 4. Чи можна вважати підручники з історії Росії прикладом сучасної інформаційної війни РФ проти України? Відповідь аргументуйте, аналізуючи особливості викладу сюжетів, пов'язаних з історією України у російських підручниках з історії Росії.	2	2	Тиждень 7
Лекція 15.	Тема 15. АТО-ООС. Основні події та реакція міжнародного співтовариства.	2		Тиждень 8
Лекція 16.	Тема 16. Плани відновлення «Новоросії» у 2014-2022 рр.	2	2	Тиждень 8
Семінарське заняття 8.	Тема 8. Плани по відновленню «Новоросії» в інформаційній війні РФ проти України в 2014-2022 рр. 1. Інформаційна війна як прояв гібридної	2		Тиждень 8

	війни РФ проти України. 2. Підтримка Росією сепаратистських рухів в Україні у 2014 р. 3. Поява терміну "Новоросія" в політичній риторичі В.Путіна та ін. політиків РФ у 2014 р. 4. «Нас там нет» - як прояв гібридного характеру війни РФ проти України. Постачання важкої бронетехніки з РФ та заперечення цього російською владою. Невизнання Росією факту вторгнення в Україну у 2014 р.			
Лекція 17.	Тема 17. Плани відновлення «Новоросії» в умовах відкритої фази російсько-української війни (2022-2025 рр.).	2		<i>Тиждень 9</i>
Самостійна робота	Виконання міні-дослідження	100	136	

Види і зміст контрольних заходів

Вид заняття/роботи	Вид контрольного заходу	Зміст контрольного заходу*	Критерії оцінювання та термін виконання*	Усього балів
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Поточний контроль				
Практичне завдання – розв’язання завдань на семінарському занятті 1	розв’язання завдань	Питання для підготовки на сторінці в Moodle https://moodle.znu.edu.ua/mod/workshop/view.php?id=289761	Критерії оцінювання роботи на семінарському занятті: https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=61334	5
Практичне завдання – розв’язання завдань на семінарському занятті 2	розв’язання завдань	Питання для підготовки на сторінці в Moodle https://moodle.znu.edu.ua/mod/workshop/view.php?id=289762	Критерії оцінювання роботи на семінарському занятті: https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=61334	5
Практичне завдання – розв’язання завдань на семінарському занятті	розв’язання завдань	Питання для підготовки на сторінці в Moodle: https://moodle.znu.edu.ua/mod/workshop/view.php?id=700034	Критерії оцінювання роботи на семінарському занятті: https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=61334	5

ому занятті 3			nu.edu.ua/mod/page/view.php?id=61334	
Практичне завдання – розв’язання завдань на семінарському занятті 4	розв’язання завдань	Питання для підготовки на сторінці в Moodle: https://moodle.znu.edu.ua/mod/workshop/view.php?id=635849	Критерії оцінювання роботи на семінарському занятті: https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=61334	5
Модульний контроль 1	Тест	Тест розміщено в СЕЗН ЗНУ https://moodle.znu.edu.ua/mod/quiz/view.php?id=112692	Тест містить 30 питань закритого типу (багатоваріантне питання). Із варіантів студенту слід обрати один.	5
Практичне завдання – розв’язання завдань на семінарському занятті 5	розв’язання завдань	Питання для підготовки на сторінці в Moodle https://moodle.znu.edu.ua/mod/workshop/view.php?id=289780	Критерії оцінювання роботи на семінарському занятті: https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=61334	5
Практичне завдання – розв’язання завдань на семінарському занятті 6	розв’язання завдань	Питання для підготовки на сторінці в Moodle https://moodle.znu.edu.ua/mod/workshop/view.php?id=289785	Критерії оцінювання роботи на семінарському занятті: https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=61334	5
Практичне завдання – розв’язання завдань на семінарському занятті 7	розв’язання завдань	Питання для підготовки на сторінці в Moodle https://moodle.znu.edu.ua/mod/workshop/view.php?id=502835	Критерії оцінювання роботи на семінарському занятті: https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=61334	5
Практичне завдання – розв’язання завдань на	розв’язання завдань	Питання для підготовки на сторінці в Moodle https://moodle.znu.edu.ua/mod/workshop/view.php?id=701463	Критерії оцінювання роботи на семінарському занятті:	5

семінарськ ому занятті 8			https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=61334	
Модульний контроль 2	Тест	Тест розміщено в СЕЗН ЗНУ https://moodle.znu.edu.ua/mod/quiz/view.php?id=114968	Тест містить 30 питань закритого типу (багатоваріантне питання). Із варіантів студенту слід обрати один.	5
Самостійна робота	Міні- дослідження	Завдання самостійної роботи розміщено в СЕЗН ЗНУ https://moodle.znu.edu.ua/mod/assign/view.php?id=267038	Критерії оцінювання: https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=701501	10
Усього за поточний контроль	6			60
Підсумковий контроль				
Залік	Тест в СЕЗН ЗНУ	Питання розміщені в СЕЗН ЗНУ секція «Підсумковий контроль» https://moodle.znu.edu.ua/mod/quiz/view.php?id=208653	Тест містить 60 питань закритого типу (багатоваріантне питання). Із варіантів студенту слід обрати один.	40
Усього за підсумковий контроль				40

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

Основні навчальні ресурси
Рекомендована література

Основна:

1. Відгук українських істориків на статтю В. Путіна «Про історичну єдність росіян та українців» / Ін-т історії України НАН України. Київ, 2021. 8 с. URL:

<http://resource.history.org.ua/item/0015897> (дата звернення 12.07.2024).

2. Turchenko H. «Russian world» and the project «Novorossiya» as components of the information war of the Russian Federation against Ukraine *Propaganda and public consciousness in the south and east of Ukraine (1930s – early XXI century) : scientific monograph* / F. Turchenko and other. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2021, p. 29–45.
3. Turchenko H. Turchenko F. How the South United Ukraine (the End of the XVIIIth – the Beginning of the XXth centuries). *Skhidnoievropeyskyi istorychnyi visnyk [East European Historical Bulletin]*. 2021. № 21. С. 31-40.

Додаткова:

1. Терно С. О., Турченко Г. Ф. Бої за Україну в шкільному курсі історії в контексті передумов сучасної російсько-української війни. Трансформації історичної пам'яті: збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції / за ред. Н. Темірової. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2022. С. 148-153. URL: <https://jthm.donnu.edu.ua/article/view/12783>.
2. Турченко Г. Ф., Турченко Ф. Г. О. Оглоблин про схему історії України XIX – початку XX ст. (до 50-річчя творчого заповіту історика). *Український історичний журнал*. 2021. № 1. С. 107-121.
3. Турченко Г. Ф., Терно С. О., Костенко Д. С. Антиукраїнський характер змін в шкільному курсі історії анексованого Криму (2014 - 2021 рр.) як складова гібридної війни РФ проти України. *Електронний збірник наукових праць Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти*. 2022. № 1(48). С. 1-10. URL: <https://drive.google.com/file/d/1PUH6xQqsZ2c4oZs2hYh-RCvOIDbcTf1V/view>.
4. Турченко Г. Ф., Стюпочкін М. . Оборона Києва в советсько-українській (1917–1918 рр.) та новітній російсько-українській (2014–2024 рр.) війнах: історичні аналогії. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Історичні науки*. 2024. Т. 35(74). № 3. С. 88-94. URL: http://www.hist.vernadskyjournals.in.ua/journals/2024/3_2024/16.pdf.
5. Турченко Г., Крючкова К. Антиукраїнські фейки в щорічних підсумкових прес-конференціях В. Путіна (грудень 2014 – грудень 2021 рр.). Матеріали I Міжнародної наукової конференції 17–18 листопада 2023 р., м. Запоріжжя. ПОЛІТИКА ПАМ'ЯТІ ДОСВІД ЄВРОПИ ДЛЯ УКРАЇНИ Запоріжжя: Б.В., 2023. С. 191-195. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://sites.znu.edu.ua/interactiv.edu.lab//Statti_z2012/tezi_Memory_Politics-2023-11.pdf.
6. Турченко Г. Ф., Стюпочкін М. . Боротьба за Харківщину в Першій советсько-українській (1917–1918 рр.) та Новітній російсько-українській (2014–2024 рр.) війнах. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Історичні науки..* 2024. Т. Т. 35 (74).. № 4. С. 138-145. URL: http://www.hist.vernadskyjournals.in.ua/journals/2024/4_2024/22.pdf.

Електронні ресурси:

1. Вся правда про український Південь. <https://1plus1.ua/realna-istoria/novyny/nareshti-vsia-pravda-pro-ukrainskyi-pivden-film-vid-akima-halimova>
2. Галушко К. Розгром псевдоісторичної статті Путіна про українців і росіян. 10 запитань історика. URL: <http://surl.li/opshn> (дата звернення 12.07.2024).
3. Громенко С. Руйнуємо міфи російської пропаганди про Крим. 10 запитань історика. URL: <http://surl.li/opshr> (дата звернення 12.07.2024).
4. Історична правда. URL: <https://www.istpravda.com.ua> (дата звернення 12.07.2024).
5. Historical content. URL: <https://historiana.eu> (дата звернення 12.07.2024).
6. Zaporizhzhia Historical Review. URL: <http://surl.li/opsis> (дата звернення 12.07.2024).

Регуляції і політики курсу

Примітка. У цьому розділі науково-педагогічний визначає все, що є важливим для нього і здобувачів під час вивчення цієї навчальної дисципліни.

Відвідування занять є обов'язковими. Пропуск може бути лише з поважної причини. Для допуску до екзамену потрібно набрати 35 балів. Своєчасне виконання практичних завдань та проходження проміжного контролю гарантує своєчасний набір балів. У разі відсутності на кінець семестру 35 балів студенти/студентки можуть виконати завдання для добору балів в MOODLE

<https://moodle.znu.edu.ua/mod/assign/view.php?id=701497>

<https://moodle.znu.edu.ua/mod/assign/view.php?id=701498>

При виконанні завдань потрібно дотримуватися принципів академічної доброчесності. Виконані вами роботи потрібно надсилати у MOODLE. Вони будуть перевірятися на дотримання принципів академічної доброчесності. У разі виникнення спірних ситуацій, потрібно діяти в рамках Кодексу академічної доброчесності ЗНУ.

Результати неформальної/інформальної освіти можуть бути зараховані в межах 1 модулю. Порядок визнання результатів навчання здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти міститься в спеціальному Положенні ЗНУ.

На заняття потрібно приходити вчасно, не запізнюватися. Поведінка здобувачів освіти має бути коректною.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2024-2025 н. р. доступний за адресою:
<https://tinyurl.com/yckze4jd>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/57wha734>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ
Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**

Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua

Гаряча лінія: тел. (061) 227-12-76, факс 227-12-88

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE):
<https://moodle.znu.edu.ua>

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: moodle.znu@znu.edu.ua.

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу.

Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

ЦЕНТР НІМЕЦЬКОЇ МОВИ, ПАРТНЕР ГЕТЕ-ІНСТИТУТУ:
<https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim>

ШКОЛА КОНФУЦІЯ (ВИВЧЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ): <http://sites.znu.edu.ua/confucius>

Керівник навчально-методичного відділу

Людмила НЕСТЕРЕНКО